

Передплата

за «РУСЛАНА» вивозити:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
га 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі часло по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руславох псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских свят о 5½ год. по полудні.

Редакция, адміністрация експедиция «Руслана» при ул. Оссолинских ч. II. партер (Фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсманя.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Як боронити ся проти винародовлення?

(X) Вчєра вказали ми на ту грозу, яка наступає проти національно-культурного розвитку українсько-русского народу з боку наших домородних москвичів. В однім році, як заперяє «Прикарп. Русь» видали гімназії 100 матуристів, котрі признають ся свідомими прихильниками Дудикевича і об'єднательної ідеї московської, а протягом кількох літ сподівають ся довести до півтисячки.

Сі перехвалки зовсім не є пересадні, наколи звернемо бачність на ті москвофільські бурси-твердині, що виростають як гриби по дощі і виводляють убогу селянську молодіж, жадну світла і науки тай сякого-такого опісля становища суспільного і перетворюють її на московських яничарів.

Отсе повинно спонукати нашу суспільність, наші просвітні, педагогічні і наукові товариства, наших представників соймових і парламентарних до поважної задуми і до самооборони проти такої москвофільської напасти і пошести, котра розточує наше народне житє і вводить розлад і розклад в нашім народі, спляє і опізнює і викривлює єго національний і культурний розвиток і поступ.

Одним таким способом можуть і повинні бути наші бурси і інститути, котрі би могли дати місце, удержанє і щиронароднє та релігійне вихованє всій молодежи, яка

горне ся до середних шкіль і учительських семінарий, щоб ті числені одиниці десятків і сотки не потопали в москвофільських бурсах і пансіонах та не спроневерювали ся своїй Церкві, мові і народности, не ставали єї ворогами.

Все те вимагає здвоєня, потроєня наших змагань, бо хоч руска суспільність оснувала чимало бурс та інститутів, хоч у них сотки і сотки молодежи приміщені, то треба би ще в двоє і троє стілько зробити. А се вимагає не тільки великих матеріяльних жертв, але і широкої і розумної організації. Лише при такій ревній і заподаткованій та добре обдуманій і зорганізованій роботі на полі національного і релігійно-морального вихованя нашої молодежи зможемо її охоронити перед винародовлюванєм, перед запропащенєм. А наспіла крайня пора, остання година, бо за чотири тижні впливе єя молодежи во містах, де на неї будуть заставлені сїти москвичів.

Другий спосіб охорони — се освідомлюванє широких верств народних з підмогою справдешної, нелукавої просвіти, з підмогою українсько-русской книжки. «Прикарп. Русь» вказала на се, що зробила московська книжка, які она видала добутки. Протицатьє та нашу книжку, а се можемо і повинні ми робити і тут в Галичині, і на Буковині, і в Угорщині (про се иншим разом) і на Україні.

Там живе 27 мільйонів безпросвітнього народа жадного науки і світла і справдєливо київська «Рада» звертає на се пильну бачність та накликає освічених Укра-

їнців до роботи. Сей поклик «Ради» можна примінити так само і до наших відносин і тому наводимо сї гадки тут дословно, щоб они прийняли ся в серцях нашої суспільности.

Ось як пише «Рада» п. з. «Українська книжка в народній книгозбірні».

Нігде так остро не відчуває ся «рецидив безграмотности», як по наших українських селах. Хлопець або дівчина вже за рік після того, як скінчили школу й дістали «свідоцтво» про се, роблять ся цілком безграмотними й ледве-ледве, з великим зусилєм, з багатьома помилками, підписують власне імєя й привіще. Се явище відоме кождому народному вчителєви, явище, на котре давно вже звернули увагу кращі педагогі, проаналізували єго й знайшли первопричину. Коли у великорусів рецидив можна пояснити тільки тим, що ученик, одірвавшись від школи, не має потрібного духовного материялу для самоосвіти, то наш страшенний хронічний рецидив має багато ще й инших причин. Знаємо, що народня школа має своїм завданєм лиш подати ученикови початки грамотности, те знярядє, що потім мусить стати в пригоді до ознайомленя з великими здобутками людської культури. Чи даєж народня школа учневи на Україні хоч те невеличке, що від неї треба вимагати? На се питанє вже давно й безповоротно відповіли педагогіка й практика житя. Они виразно й категорично вирекли свій присуд сегочасній системі народної шкільної освіти на Україні. Сучасна школа чужа для україн-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудиик.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

— Даруйте — закликав предсідатель конференції, священник сухий, високий, з вистаючими кістьми твари, глибокими орлиними очима, знаменитий богослов, — даруйте, як бачу, знов вертаємо до давної балаканини. Пропоную, щоб ми без страти часу приступили ad rem. Ваша Експелєнция звольте витягнути картку.

— Просимо також вложити до урни картку з іменем отця Дана! роздали ся голоси від стола.

Епископ підсміхнув ся і витягнув картку.

— О. Михайло Деляні! — сказав предсідатель.

О. Деляні скуляв ся й викрутив ся на крислі. Був се чоловік майже святий та не дуже бистрий.

— Скажіть мені, отче Михайле, — спитав предсідатель — що робите з руками в часі відправлюваня Найсв. Жертви?

— Що роблю з моїми руками? — повторив терпко о. Михайло.

— Так, що робите із своїми руками?

— Дивне питанє! Держу їх при собі!

— Позуміть ся. Та тут ходять о рухи, які руками виконуєте.

— Рухи?

— Так. Постаємо питанє в иншій формі.

Єстєвє знаменитий твір одного американського священника, о. Вапельгурста, про обряди. При кінци сєго твору учать нас автор, що належить оминати. Не могли би ви мені сказати, що треба оминати?

— Не знаєте сєго, отче Михайле? — шепнув запитаному одні із товаришів. — Elevans et extendens...

— Дякую за інформації, молодий чоловіче, — одвітив о. Михайло. — Дам я собі раду. Про що отче мене питали? — Закликав звертаючи ся до предсідателя.

— Які невідповідні рухи? Може прим. вложити руки до кишені, заложити їх на плечі, або...

— Досить, досить... Ще одно питанє. Колиб ви, отче, носили pileolus*, чи там zucchetto, то коли належить його зняти в часі служби Божої.

— Чогось подібного я не носив би. Се, що маю, вистанє мені вповні. Не бажаю ніяких відзнак з Валєдоліду або Салєманки.

А треба знати, що предсідатель одержав наукову степєнь в Салєманці.

— Ваша Експелєнция — перервав я із співчутєм — не хочу переривати так цікавого іспиту, та мєє понятє про клясичну точність і приличність приволок мене до того, щоби звернути увагу на одно слово в програмі нинішньої конференції. В латинській мові нема слова «primigeniis» а саме те слово є в речєню: «De primigeniis testibus Sacrae Scripturae»...

— Отче Дане, прошу не переривати — закликав предсідатель. — Знаю, до чого ви прямуєте. Дуже добре, отче Михайле, справді, дуже добре! Тепєр слідуючий! Коли будете мені пе-

реривати, то і ви, отче Дане, дістанете ся до урни. Отець Ірвін!

Заки приступлено до іспиту о. Ірвіна, лучила ся дуже мила перерва.

Хтось спитав, чи єпископ законно носить zucchetto в часі служби Божої. Як звичайно повстали ріжницї поглядів. Одні доказували, що виключно єпископи мають сєй привілей, другі знов, що се прислугує тільки монахам, що мають тонзуру. Предсідатель застановив нараз дискусію, звертаючи ся сим разом до дуже старєнького священника з питанєм, яке задав вже о. Делянієви. Старець одвітив скоро:

— Zucchetto або pileolus знимаєть ся при кінци останньої тихої молитви а після умитя рук закладаєть ся знов.

— Так! — закликав предсідатель.

— При нагоді — сказав старець до предсідателя — зверну увагу, що ви лихо виголошуете се слово.

— Ся справа відносить ся до вас, отче Дане — перервав єпископ — бо в цілій єпархії нема нікого, хто ліпше знав би се від вас.

— «Vixere fortes ante Agamemnonem multi...» Ваша Експелєнция, — одвітив я, визиваючи єпископа до бою.

— «Mutato nomine de te fabula narratur» — закликав єпископ.

— Очевидно, маємо тут богатий засіб клясичних материялів «At suave est ex magno tollere acervo», Ваша Експелєнция, — сказав я, вказуючи на сидячих довкруги стола. — «Omnes hi metuunt versus, odere poetas», (Ого, ого! — голоси від стола).

«Nec recito cuiquam nisi amicis, idque coactus non ubi vis coramve quibuslibet».

скої дитини, котра бачить в ній не рідну матір, а мачуху, й почував себе в ній, як у пеклі, що зазначив ще Ушинський, а коли нарешті виходить з неї, то ніби поспішав ся хутчій скинути з себе, забути те нерідне, що мали на меті й там прищепити. Наслідком такого явища і є рецидив безграмотности. Нема чого багато розводитись про те, яку велику шкоду робить се людности, а через се й державі, і тільки навмисна короткозорість перешкоджає бачити се тим, кому слід бачити.

Але самому громадянству треба не забувати й не запліщувати очей на се небажане й шкідливе явище, треба вишукувати інших шляхів, щоби хоч в невеличкій мірі зарадити лихови. Не говорити мемо вже про те, що треба все й скрізь доводити, прохати, вимагати освіти національної, але й тепер, задля здійснення сих вимагань, можна булоб хоч дещо зробити, а іменно — дати книжку на рідній мові. По багатьох селах, стациях, рундуках єствують уже народні бібліотеки до читання. 2-го грудня 1905 року видано офіційальну „отміну временных правил 15 мая 1890 г. о бесплатных народных библиотечках и читальнях“ і народні безплатні книгозбірні підлягають тепер законам про публичні бібліотеки, себ то в них можна мати всі книги, видані законним способом.

Часом трапляє ся прочитати, що в тім або другім селі всяке дрібне начальство забороняє виписувати українську газету або журнал, одбирає українські книжки, як річ ніби то нелегальну. Замовчувати й лишати без уваги таких вчинків ні в яким разі не можна, памягаючи, що й українська газета або книжка видає ся на підставі тих самих законів, що й російська, тому має однакове з ними право на місце в кожній книгозбірні, в кожній окремій хаті. А яку величезну вагу має всяка бібліотека, хоч би й невеличка, яку визначну ролю може она відограти в поширеню освіти поміж темним людом — річ відома, се стало вже „общим местом“, як кажуть Росіяни. Нам траплялось не раз бачити й розмовляти з селянами й робітниками, котрі самотужки, не будиши навіть у школі, досягали, порівнюючи, доволі високого ступня освіти, завдяки тільки тому, що жили все в місцевостях, де легко було дістати путню книжку; бажанеж багато знати ніколи у них не бракувало, як і у більшости темного люду.

Виходить, що, коли сучасна народня

В тім місці предсідатель, видячи, що я можу єпископа побідити, хоч він є великим і правдивим ученим, закликав:

«Ohe! Jam satis est! Dum aes exigitur, dum mula ligatur tota abit hora!».

Вимовляючи слова «dum mula ligatur» глянув на мене, та я не багато робив собі з того, чуючи, що по моїм боці побіда.

— Отче Дане, — сказав опісля — ви є прямо невиносимі. Через вас не може відбувати ся конференція. Нам треба богословя, а ви віджаєте з вашими клясиками.

— Взиваю на свідків Вашу Ексцеленцію і учасників конференції, що сей двобій не я викликав. Коли маю правду сказати, то терпеливо переніс я дуже хибне виголошуване звичайного латинського слова, хоч се справило мені муки Несса...

— Ніколи не скінчимо, Ваша Ексцеленце — звернув ся предсідатель до єпископа.

— Досить, отче Дане. Тепер черга на о. Ірвіна.

— Я замовк та відчув внутрішнє вдоволенє.

(Дальше буде).

*) Кругленька шапочка священства. У єпископів фіолетової краски, у кардиналів червоної. Pileolus — се признака духовного стану і тому у Франції клич: a bas la calotte (pileolus) значить: геть з духовенством. — Пр. пер.

школа не в силі дати міцного ґрунту для переймання потрібного minimum'a знаня, то треба ті знаня дати народом після школи й дати в найлекшій, стравній формі, себ то наблизити до него рідну українську книжку через бібліотеки, заповнивши велику прогалину в каталогах народних книгозбірень. Недостачіж в таких книжках тепер немає, дякуючи заходам наших видавництв та по одиноких письменників, що за останні часи розвинули широку діяльність у виданю дешевих і популярних книжок. У великій пригоді стане в сій справі виданий 3 ми данєм „Каталог книжок для народнього читаня“, складений видавничою комісією тов-а «Просвіта» у Києві.

Сподіваємо ся, що наших сих кілька земіток не лишить ся без уваги тими, хто близько стоїть біля справи позашкільної освіти рідного люду.

С. Ч.

Скажім собі правду в очі!

(Кілька заміток про наші немочи, та з нагоди похоронів бл. п. Коцка у Львові і політично-релігійних майфестацій по краю.

(Конець).

II.

Відбув ся величавий похорон Адама Коцка. Все гаразд оно було, все доладно і красно почтили родимці свого героя. Нехай і він буде героєм! Одно лише не до ладу. Велике число священників було на похороні а ще більше представників усяких наших товариств і послів, тай вкінці і народу руского зібралось багато, що й оком не зглянеш. Аж тут чути спів хоральний. Вслухуєш ся якась чужа ария, чужі слова, не має оно якось зміслу співати на християнським похороні революційну пісню. От се перша недоладна справа. Річ очевидна, що ті, котрі ухвалюють домагатись університету, але без богословського виділу, їм заявляють, що богословіє, то не наука а якась собі сіре, буре, без краски, без культурно-поступового запаху і смаку, се щось ніби забобон, ніби суєвіре, чи щось там таке подібне, волять співати революційний марш підчас похорону, ніж „Святий Боже“ або „Со святыми упокой“. Публична то деморалізація, профанація обряду та й релігії. Кілько то людей тим згіршило ся! Divina divine tractanda sunt (божі річи по божому треба трактувати) се знана засада, а в нинішних часах конечна. Та видно патріотична струна була вище настробена, як божа, тому вийшов публичний скандал. А священників було сила тай може декому з них було і ніяково, але і він грав тоді більше на струні патріотичній. Усе має своє місце і свій час. Можна пограти собі і на патріотичних струнах, але тоді, коли нема ніякої соблазни для молодшої братії. Такий звичай похоронів вводити в часах безвір'я і неморальности, се прямо злочин. Може небавом будемо чути, як будуть співати на похороні „Не пора“ або „Ми гайдамаки, ми всі однакі“, або або „Який то вітер шумно грає“ або „Ой не нам в кайданах ходити“, „Не плакати нам“ і т. д.

Мені лише дивно, як то забуває ся так, скоро то, що було прямо обурююче, непонятне, а для нас Русинів убійче, коли то наша академічна молодіж ще не злапала університету а вже скубала руский виділ богословський та викинула з поміж предметів науки богословіє (а з середних шкіл релігійю). Аж ту нараз зіжджають ся священники і зі Львова і з околиці, а всі щоби почитати героя чи героїв?

Та кого? Ворогів Бога, Церкви, релігії, богословія, священства? Їм належалоб ся вилучене з Церкви і відмова християнських похоронів, а не парада релігійно-обрядова до того ще й не аби яка! Мають уши, а не чують, мають очі, а не видять многі наші незрячі оо. духовні. Патріотизм на І-ім місці а релігійя аж опісля! Чи не так? Їм в очі сьміють ся і з Бога, і з віри, і з Церкви, і з них самих, а они лавою тягнуть і слухають підчас походу революційної пісні! Се справді злочин! Се не є якась вспятість або заскорузлість, але сам розум каже, що оно

так дійсно є. Помер недавно один достойник Церкви, а наше духовенство усунуло ся від у-части, а хоч той духовний в дечім прогріпив ся, то всеж таки більше зробив для Церкви, Бога і віри, як не один з чесних наших отців духовних, а не то вже перший ліпший, безвірний студент, соціяліст.

От се другий скандал, явна соблазн прикрита патріотичним плащиком. Несчасний той чоловік, що єму Бог розум засліпить, а ще більше несчасний той нарід, який уважає своїми героями ворогів Бога і Церкви і віри. Університет, се ідеал правда, алеж осягнути сей ідеал можна строго наукою і неспіпучою науковою працею, отже иншою дорогою і певнішою, або виставляти себе на неминучу смерть, се прямо самоубійство, котрим без наукової праці, без науки не осягне ся цілі сеї.

Отсе вже і третій скандал, що небачва суспільність виходячи із чисто партійно-шовіністично-національного становища затрачує почутє краси і ідеалу, а пускає ся на бистрі філії пристрасти і переочує неоднo, що для неї є спасенне, єдино хосенне і може довести до цілі. Так то потрафить оманити і одушевити не лише світських, але й духовних нерозумно понятій поступ, який є прямо ознакою здичія і варварства, а не благородного і сьвятого почування і понятя ідеалу. Суспільність гине, нарід коває, одиниця змарніє, коли лише затратить правдивий, єдиний, найціннійший і найлогічнійший а все живий, а все цілючий на всі болі і страдана божий ідеал. Так, руска суспільність в значній часті єго затратила, а навіть деякі слуги божі шукають иншого якогось ідеалу, який є навіть ворожий, як не шкідливий і погубний для справи божої і народної, бо супротив Христової науки патріотизм Ганібала, котрого основою була ненависть.

Прямо і вірять не хоче ся, як то деякі отці затратили почутє ідеалу правдивого і роблять собі формальні шопки, та уряджують віча біля церков, щоби почитати пам'ять соціяліста, який случайно помер на університеті, не знати від чьей кулі. Досить, що виходить хіба і ще одна ознака затрати пастирського благоразумія. Та не досить було того, треба було ще із проповідниць, підчас Сл. Б. заявити своє засліпленє тай зпрофанувати до останку Христа, дім божий і уста священічі та зрівнати соціяліста, ворога Бога, віри і Церкви із сьвятим, вказати на него, яко ідеал винести єго в церкві неначе якого мученика за божу правду, треба було і в народ вціпити понятє ложної правди і ідеалу та так публично збещестити сьвятість місця і зробити із божого дому салю зборів. Правда, деякі наші патріоти дуже в таких річах любують ся, страх величають таких священників, що із патріотизму покинуть голосити і Христову науку „Не убий“ (хто мечем воює, той й від меча гине) а будуть голосити світські науки і понятя. От то вода на їх млин! Се чейже дорога, яка є так ясна всякому не засліпленому, щоби народ наш обезвірити, визути з віри і морали а завести в соціялістично-радикальний табор. Не далекі то вже часи, як і духовенство спомагає своєю повагою ту кертичну а постійну роботу. Ой не такого патріотизму нам потреба! Ми того і подібного патріотизму здичілого маємо вже аж за багато. А от так само москвофільські атці хоронили недавно у Львові славнозвісного схизматика, Москаля, редактора із всякими почестями. Не видно у нас лише патріотизму божого, бо деякі пастирі наші є сліпі тай народ небачний. А народ та ще й руский на правду мовті вівці йдуть навманці а деякі отці духовні ревно їх ведуть тамтуда. Тож чи дивно, коли селянин, а ще більше селянка, почує в Церкві, що заббили сина, дітину вдови і студента, коли піднеслим голосом, що на проповідях рідко буває, винесе священник помершого понад всіх, той дехто і заплаче. А є чого плакати. Над нами вперве і над нашою роботою треба би плакати. І селяни чи селянки плачуть здаєт ся над сям послідним. Та чому то наші патріоти не робили віч і зборів, не правили богослужень, не говорили патріотичних проповідій тоді, коли то перед роком значна часть молодежи академічної на пів божевільної виступила проти богословія? Чому і тоді не осьмідомили они народу, в чім лежить небезпека, чому не запротестували на вічах хочби і коло церкви проти зама-

ху тих наших синів із найвищої школи на Бога і Церкву? Чому тоді народ не плакав, що викохав собі многих таких синів, котрі відцурюють ся і Бога і Церкви і віри?! Ось тоді треба було ридати над нашою долею; ось тоді треба було використати хвилину та рішучо обезсилити такої безвірності значної частини молодіж. Лише в двох, чи трьох повітах запротестовано проти домагань безвірних наших академиків, котрі були вимірені проти віри і Бога і Церкви. Так доборолась Україна до самого краю. Так, коли ходить о се, щоб Бога і Церкву ратувати і боронити, тоді нас не чути, а коли ходить о розярєнє, агітацію, ширєнє ніби патріотичних кличів, тоді і панотці велмкодушнє виступають в ролі духовних патріотів.

Коли би прийшло н. пр. по якімсь богослужєню а опієся на вічу коло Церкви до розливу крови, до борби із війском і багнетами, хто тоді був би виноватий? Отці наші, духовні! Деякі з них є там, де їх менше потреба, а якось ве чути їх там, де справа Божа і обовязок їх присутности, чи роботи вимагає. Тож не дивниця, що збираємо належні плоди своєї роботи. З нас глузують собі і мало числять ся з нами а поважають ще менше. Чия вина? Наша! Так час вже вернути назад із дороги тої, яка веде нас в загибель, нас і наш нарід! Виробляймо свідомість в народі, але на основі законів Христа! учім нарід пошанованя усякого права тай берім участь в єго злиднях, приблизім ся до молодшого брата в Христі і научім єго небачного того, чого він не знає, але не даймо соблазни, не ведім єго стрімголов в соціялізм чи радикалізм.

Научім єго пізнавати правду і лож, покажім єму Христа; приведім нарід близше до Христа, тай загріймо ся біля Нього, оміймо і себе в перше єго цілєвичим св. Тайнами, а тоді пізнаємо красне Єго свята волю.

Коли хто просив, щоби за упокій А. Коцка відправити богослужєнє, так можна би се вволити, але без проповіді в церкві а тим менше без якихсь небувальх зборів під голим небом біля церкви на цвинтарі. На се є читальні, повітові салі на збори, або хочби і віча, але на иншій місци. Тож не профануймо церкви, не збещєщуймо Христа, не дозвољмо доплати єго св. закон а будьмо неначе світло на горі, яке світить всім, що їдуть дорогою пітьми, надаваймо повятя краса иншим а тоді нарід і інтелігенти і навіть академики будуть з нами числитись, нас поважати тай до Христа зближать ся і пізнають єго солодке ярмо та вложать на себе Єго хрест і навіть в житєйских злиднях і тяжких для себе часах не затратять віри і морали і правдивого пізнаня добра і зла.

о. І. К.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Останніми днями вели деякі впливові проводирі угорських Румунів переговори з угорським президентом міністрів в справі привєрненя народного мира між Мадярами і Румунами. Вже безпосередно після виборів злучило ся угорське правительство в тій справі з румуньскими владиками, за якими послідуєть тепер світєскі проводирі. Хоч не знаємо властивого вислїду тих переговорів, то одначе з дотеперішного поведєня румуньских єпископів можна вносити, що они не покинули свого попереднього політичного становища, віддаючи чисто політичний провід румуньского народу в руки послів, вибраних самим народом. Се має велике значєнє і угорське правительство мусить з тим числити ся, хоч не припаде се до вподоби Тісі, який вважає народних послів агітаторами, а не покликаними проводирами Румунів.

Гр. Куєн-Гедєрварі звернув ся тепер до инших румуньских проводирів, які не належать до союму, маючи надію їх скорше позискати для своїх плянів. О скілько доси відомо, то президентови міністрів і там не удало ся нічого осягнути, позаяк і сі проводирі Румунів роблять зависимим заклєченє мира від єствованя народного румуньского сторонництва. Здаєть ся, що всі дотеперішні переговори, які вели угорські

правительства дотично народностєвого питання, служили лише для орієнтаційних цілєй. Всі угорські правительства послугували ся доси народностєвим питанням яко велми сильним тактично-політичним середником, коли лише ходило о те, щоби показати Короні, яка справді бажає управлєнєнє сєго питання, що як раз народности винні сєму, що не може дійти до порозуміня. Отже відбували ся за часів всіх попередних правительств перед виборами або по них анкєти, які кінчили ся без ніякого вислїду, позаяк представники мадярско-шовіністичного напрямку не хотіли відступити від свого домаганя, щоби Румуни прилучили ся до угорского краєвого сторонництва, значить се, щоби зрєзигнували з можливости парламентарного заступництва своїх прав.

Заграниця.

Вісти, які надходять з Іспанії, є велми поважні. В Барцєльоні приготєвлюєть революціонєри таке саме повстанє як в липни минушого року. В Каталонії ширєть ся сильно рух карлістів. Всі признаки вказують на те, що грозить вибух внутрішньої горожанської війни. Здаєть ся, навіть Каналєхас припускає щось подібного, бо в одній своїй бесіді сказав: Мабуть повиває революційний єтер. Але ми здержимо розбурхані пристрасти. Дотично грізного характеру, який міг би прибрати протєст проти заборони заповідєної католицької маніфєстаций сказав Каналєхас: Ми не боїмо ся заповіді горожанської війни. За нами є авторитєт короля-демократа, який згодив ся на се, щоби мужі з певними ідеями доступали власти. Ліберальна печать і печать сторонництв перевороту радують ся з тих заряджєнь Каналєхаса.

Відносини між Іспанією і Ватиканом можуть бути небавом зовсім перєрвані. Іспанське правительство відкликало вже свого посла при Ватикані, Охєду, хоч не є ще оно властивим зірванєм зносин. Каналєхас предложив королеви начєрк відповіді на останню ноту Ватикану, зладжєний секретаром стану. Після повороту Каналєхаса буде сєй начєрк провірєний на найблизшій раді міністрів.

Ліберальна і соціялістична печать пускає всякі видумки, між иншими таку, що папа зложить своє достоїнство через іспанські події!

Просимо відкобвити передплату.

НОВИНИ

— Калєндар. В сєреду: руско-кат.: Симєона і Івана; римо-кат.: Стефана. — В чєтєвр: руско-кат.: Марії Магдалини; римо-кат.: Домініка.

— *Słowo Polskie* у вчєрашнім числі, накручуєть вієтку надіслану нам про образи по сєлянських руских хатах в Равщині, накинєло ся на нашу часопись п. з. *Matka Boska na indeksie ukraińskim* і виводить із сєї новинки в ч. 156 (з чєтєвєрга, 28 липня) якусь мовби навмисну зневагу для образів святих і поставлєнє їх на рівні з портрєтами царя Микєли, щоби при тій нагоді кинутись із своїм копєтом на Г. Е. Митрополита Шєптицького. Отже хто прочитас надіслану нам і оповієчену в *«Руслані»* новинку, впєвнитись ся передовсім, що автор єї бажав би передовсім образів святих з рускими написами, а вжеж кождому у нас відомо, що *Matka Boska* не може вже дєлятого бути на *indeksie ukraińskim*, бо се памєтка дорога кождому Русинєви, котру з подарками прєчвіз Володимир В. з Царгороду після прийнятя християнства (після переказу образ живописаний св. євангєлистом Лукою), а відтак образ сєй дістав ся до церкви в Белзі, звідки кн. Володислав Опольський, забрав єго вертаючи в Польщу і умієтив в Чєнєстохові. Про портрєти царя Микєли згадано в дальшій уєтупі новинки, а не в порівнаню з образами святих. Але се була, вєспольскому дєєвникови на руку ковєнька, щоби накинутись на *«Руслана»* і Митр. Шєптицького!

— Проти дотєперішного складу комісії в рамєни кр. виділу до оцінки руских драматичних творів конкурсових запротєстували були деякі письменники і поставили отсих кандидатів на члєнів жєрі: М. Грушєвський, О. Кєбилянська, О. Колєсса, Б. Лєпкий, О. Маковєй, Е. Олєсницький, К. Студинський, В. Стефаник, Гр. Цєглиньский, А. Чайківський, В. Щурат, М. Яцків. Окрім того бажаний відпоручник краєвого виділу рад. Ки-

вєлюк, Дальше зазначують письменники: Приймаючи на увагу, що дєхто з проєктєваных осіб міг би не підняти ся обовязку, письменники вважають можливим скласти жєрі з меншого числа осіб, аж до 7 вкљючно. Також подано було на руки виділу *«Рускої Бєсєди»* декілька цінних рад, котрі мають на цілі управлєнєнє самїї системи перєпрєводжєнє конкурєсів, аби і они нарєштї перєтворили ся в правильно ідучий точний механізм, а не в нудну працю принєволеных людєй.

— В нїмєцко-рускій гімназії в Чернівцях, якої директор є радн. правит. Корнилє Козак, було в 1909/10 році 721 учєнків публичних а 74 приватистів. По народности було 406 Русинів (з того 13 приват.), 303 Нїмцїв (між тими 190 Жидів), 70 Поляків і 5 инших народностей. Греко-католиків було 113. При клєсифікації узнано за здібних і здібних з відзнач. 458 учєнків, вєзгалі здібних 89, нездібних 100. Поправку одержало 57 учєн. В приготєвлячій клєсї було 49 учєнків, всі Русини. — В звітї тої гімназії напечатав проф. др. Мирон Кордуба розвідку п. з.: *«Причинє до питання про молдавсько-польську границю в часах 1433—1490»*.

— *Нєрозумні чутки*. Якасє брукова часопись париска пуєтала чутку, що Папа Піє Х хоче уєтупити, а телеграфічне бюро рознесло ту вієть по часописях цілого світа. Ся чутка — як пишуть поважні католицькі часописи, се видумка задля хвилєвої сєнзацій і шкода нею займаєть ся.

— Зїзд славянського учительства, який мав відбутись в сєрпні в Кракові, відкликано.

— На черновєцкєм унївєрситєті було в 1909/10 шк. р. 65 промоцій на докторів, а се: 10 на докторів тєольогії, 52 права, а 3 філєсофії.

— Велика крадіж. Оводішньої ночі украденє в мєшканю агєнта торговєльного і нафтового Єдварда Рєхтєра, мєшканючого при ул. Сикєтускій 38 у Львові, вєсклі на 113.000 К, готівкою 16.000 К і дорожєчності вартості 11.000 К. Вєсклі і гроші були в портфєлю під подушкою сплячого Рєхтєра. Злодії дієтали ся до мєшканя шнєром з подвір'я, а головну браму отворили витрихом.

— Телеграф без дрєту на услугах поліції. В Лєондоні убив недавно др. Кріпєн свою жінку і утїк зі своєю любовницєю до Америки. В дорожє на кораблі пієзнали Кріпєна, хоч він приправив собі бороду і брови та перебрав ся за пєстора, а свою любовницю перєодягнув в хлопчєчу одїж. Телеграфом без дрєту повідомлєно про се новоїорєкську поліцію, яка казала обоїх мати на оці. Коли корабель причалив до бєрега поліция арєштувала д-ра Кріпєна і мнимєго хлопчє!

— Сєло Гачів в бєрєзівєскім повіті свєтєкуєвало в минулім тижні незвичайнє торжєство. Є се сєло чисто мавурське, а єго житєлі тим визначают ся, що від давних лїт висилають до шкіл багато молодїж. Минулого тижня відбув ся зїзд всіх інтелігентів на становищах, що вийшли від сєльских стрїх Гачєва. Було їх коло 120 людєй, свєщєників, профєсорів, адвокатів, учитєлів і инших. Всі они зїбрали ся, щоби не лише побачити ся по довгих лїтах і відвідати свою родину, але щоби помєчи своєму сєлу радами і материяльно. При нагоді зїзду посвєячєво спїлкуєть цєгољню, а за 6 лїт мають при нагоді другєго зїзду посвєятити *«людєвий дїм»*, на який зїбрали гачівські інтелігенти 12.000 К. Крім того мають їх коштом станути захорєнка для дїтїй і для старцїв. Зїзд додав відради і надії батькам, які тепєр висилають до 60 хлопцїв до сєредних шкіл. З сєла Гачєва повинні брати собі примір і наші рускі сєла. На жаль бувають сєла, звідки родичі не посилають до сєредних шкіл ані одної дитини.

— Велика залїзнича катастрофа коло Відня. Перєд стациєю Паркєрсдорф, недалеко Відня, лучила ся онодї вєчєром знова велика залїзнича катастрофа, наслідком зударєня особєвого поїзду з тягарєвим. Поїздом сєсобєвим вертало багато осіб з прогульок, на які вибрали ся в неділю за мієто. Тому вієть про сю катастрофу стягнула на залїзничу стацию великі товпи народу, які з великим занєпоковєнєм відпукували між рєанєними своїх рідних та знакомих. Оєтєрєчно ствєрджєно, що є багато жєртв сєї залїзничєй катастрофи. Двом паням поломило рєбра, багато осіб рєанєних. Причиною катастрофи був за скорий вїїзд тягарєвого поїзду зі стациї.

— Два мїлїони на улиці. Дня 30. м. м. вєзєно в Полї під охорєною військовєй сторожи коло два мїлїони корєн в золоті і сріблї, які були призначєні до виплати офіцїрам, урядникам і робітникам військовєй маринарки. Нєнадїєно під таким тягарєм аломало ся колєсо вєза, а скрипя з грїшми вилєтєвши на улицю, розторєщила ся так, що гроші розєспали ся по бруку Докола того місцєя збігли ся товпи народу і приглядали ся збираню блискучєй монєти. По перєчислєню грошєй показало ся, що не бракуєвало ані одної корєни.

— Гроші заїтрїли. Відєнська філія чєского промисловєго банку вислала в сєботу до одного з банків в Люблянї грошєвий лист з 15 банкнєтами по 1000 корєн. Лист прийшов до Люблянє, але в нїм замїєсть грошєй були чисті кусєнки

паперу. Хто і де виняв гроші, не звати. Заряджено слідство. Лист був обезпечений.

— **Полеві шкоди підчас маневрів** і як жадати за них відшкодованя? До вислідження таких шкід в поли визначають на час вправ окремого комісара військового, звичайно капітана, коло ко трого їде вояк на кони з червоно-білою хоругвою, щоби его можна легко пізнати, коли би хтось хотів зажадати відшкодованя. Зараз по скінченню вправ в присутности начальника громади або его заступника розсліджує той комісар згадану шкоду і залагоджує єї в короткій дорозі. Колиж би не прийшло до згоди зараз, то справу залагоджують аж по маневрах, що очевидно виходить в некористь, бо тоді вже трудно дійсну шкоду означити. В таких случаях вимірюють відшкодованє після § 56. закона кватерунокового. Послїдній речивець до вношеня жадань відшкодованя кінчить ся 7. вересня з подавля внесени по тім речивци не будуть узгляднені. Властители сьвіжо засіяних конюшиною піль повинні пам'ятати на то, що такі поля треба зі всіх чотирох боків затичити віхами, бо в противнім случаю військо гадало би, що по таких полях вільно ходити і що на них не можна зроби ти шкоди.

— **Переписна Редакція.** *Внов. С. М. в Р.* Дуже просимо і будемо вдячні, згадані Вами справи будуть займаючи для всіх. Историчний розвій кожного товариства може бути приміром для інших товариств.

Оповідки.

— **Іменованя.** Намісник імеував довітового секретаря Влад. Крису адюнктом дирекції помічничих урядів намісництва. — Намісник надав повітовим секретарям: Володимирови Жеребецькому, Адамови Панатовському, Ант. Скроцькому, Іванови Пекарови, Стеф. Чарнецкому, Йос. Яковському, Іванови Ладжицькому і Йос. Надаховському ad personam IX. класу рангі держ. урядників.

— **Філія „Просьвіти“ в Сяноці** задумує з днем 1. вересня с. р. отворити бурсу для шкільної молодежи. А нашої молодежи в сяночій гімназії є досить: з кінцем шк. р. 1910 було в ній 160 учеників Русинів. На жаль велика часть сего цьвіту затровна злими впливами так, що або цурає ся своєї народности або відносить ся до неї рівнодушно. В сьому і головна задача нашої бурси, щоби сю частину нашої молодежи уратувати для свого народу. Але, звіена річ, треба нам і моральної і, може ще більше, матеріальної помочи. Рівночасно з отворенєм бурси, котра на разі буде мусіла містити ся у винаймленій хаті, хочемо приступити до будови власної хати. Обі сі справи, утриманє бурси і будова хати, залежать передовсім від жертволюбности нашого патріотичного загалу, при чім розуміє ся само собою, на першім місци повинен почуватись до обовязку сяночій повіт та єму сумежні. Отсим і звертаємо ся з просьбою о поміч до поодиноких наших патріотів та до Товариств і громад. Датки на утриманє бурси просимо слати на руки о. Мих. Гордиського, сотрудника і катехита в Сяноці, а датки на будову хати для бурси на адресу: о. Омелян Константинович, парох в Сяноці. За Виділ філії „Просьвіти“ в Сяноці: о. Омелян Константинович, голова. О. Куцак, секретар.

— **3 Мельниці.** Забавовий комітет читальні „Просьвіти“ в Мельниці уладжує в неділю 7. с. м. о 2. год. по полудни фестин в лісі „Діброва“ а о 8. год. вечером вечерок з танцями в салі „Касина“, на котрі має честь запросити дооколяччих земляків.

— **Читальня „Просьвіти в Ліську“** уладжує в неділю дня 7. серпня с. р. велику народну прогульку в клісі „Чільня“ на Глиннім. Програма богата і добірна. Буфет у власнім заряді. Вступ 40 с. від особи, для селян і дітей по 20 с. На случай непогоди відбуде ся прогулька в слідуучу неділю.

— **Конкурс на посаду учителя.** Філія Руского Товариства педагогічного в Гвіздці оголошує конкурс на посаду учителя при рускій школі ім. Марк. Шашкевича в Гвіздці. Зголошеня вноси ти можуть кандидати (кандидатки) з учительською кваліфікацією, як також академики і укінчені семінаристи. Місячна платня 60 К і мешканє. Зголошеня належить посилати на руки о. Константина Цісика, пароха в Винограді коло Гвіздця. — о. Константин Цісик голова, Микитюк Михайло секретар.

Наука, штука і література.

— **Нове виданє „Кобзаря“.** В харківскім „Утрі“ напечатано замітку про третє виданє повного „Кобзаря“. Петербурскі товариства імени Шевченка й „Благодійне“, що випустили два попередні виданя, передали були право на третє московському видавцеві Ситінові. Але Ситін, розві-

давшись в адміністративних кругах, зрік ся видавати „Кобзаря“, бо дістав пересторогу, що книжка буде сконфіскована. „Таким чином — кінчать „Утро“, — Українці за пів року (26. ст. ст. лютого 1911 р.) будуть сьвяткувати 50-літні роковини смерти свого геніяльного поета, не маючи в Росії повного виданя его творів“. — Ся звістка харківської газети — як подає „Рада“ — не зовсім певна. Справді з Ситіном виникли були у власників на Шевченкові твори деякі непорозуміння, але тепер ми можемо подати з певних жерел звістку, що нове виданє „Кобзаря“ вже друкує ся. В ньому має бути один невідомий доси Шевченків вірш (з 1841. року), що розшукав д. Доманицкий. Крім того до друку готує ся шкільне виданє „Кобзаря“, тобто вибірки з его творів для дитячого читаня.

Телеграми

в дня 2. серпня

Царгород. В Акізар та в інших місцевостях смірненського віляету в Малій Азії дало ся вчєра чути сильне землетрясенє, причім згнуло кілька людей і завалило ся багато домів.

Відень. Wien. Ztg. оголосила розпорядок міністерства скарбу в справі підвишеня емеритур вдовиць і пенсіонерів давного типу та в справі признаня надзвичайних додатків пенсійних.

Столовий виноград

найкрасшої якости десеровий, солодкий, з великими ягодами, щоденно сьвіжо зриваний 5 клгр. 3 корони. — **БРОСКВИНІ** вибрані штуки 5 клгр. 3 К 25 с. — **ЛИПНЕВИЙ МІД** 5 клгр. пушка найкрасшої якости 6 К 50 с.

Є. Altneu, Versecz, 4. Ungarn.

161(1—15)

ЛІЧНИЦЯ Д-РА ТАРНАВСКОГО В КОСОВІ (за Коломнею)

зел. станция Заболотів (Галичина).

ОТВОРЕНА ВІД 1. МАЯ ДО КІНЦЯ ЖОВТНЯ.

Морелі-Марклі найліпшої якости, гарні, великі, вибрані, щоденно сьвіжо зривані висилає в кошиках по 5 клгр. franco за післяплатою К 4-50 **перший дім висилковий Л. ПРІНЦ В ЗАЛІЩИКАХ.**

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

заснованє при Товаристві взаємних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадняці почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,721.268—

Удїли членські К 284.195—

Позички уділені К 3,471.478—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

„ДОСТАВА“

у Львові, ул. Руска ч. 20 в Станіславові, ул. Смольни 1

спровадила нові матерії на ризи і хоругви, — металеві вироби (чаші, ліхтарі і крести) і різьби (квоти, професіональні віттарді).

Поручає випробованих різбарів для іконостасів і престолів та малярів для церков.

Золочене чаш і направи риз проспїть ся висилати просто до Львова.

Платить за вкладкові гроші 6%!

Ол. Барвіньский. Историчний огляд засновин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский. З останних деєятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listk Edw. Gniewosza, szefa sencyjnego ministerstwa wuznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego. — Ціна 10 сот.

Гомерово Одиссея, переклад Ніщинського Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймишка, повість. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров. повість „Мордовця“. — 40 с.

Оржешко, Великий, новела. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Княгиня	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Тарнова	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломні	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Самбора	8:00	9:58	2:00	10:19Д	9:00
Гави рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:33 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 К	1:20	4:10 З	3:26К	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 К	5:00	9:26 К	10:07К
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40P
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39A
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:36
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:52	—	—
Коломні	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	8:00	9:05	3:40	—	10:40
Гави рускої	7:34	2:30	7:10	11:35 З	—
Яворова	8:20	—	6:30	—	—
Брухович	6:13	10:05Д	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20К	1:35 Н	3:35	6:39 К
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамчє о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35A
З Личанова до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспільні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

A = лише в середі і суботи. — B = від 1:6 до 3:09 щоденно; V = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділі і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/3 щоденно. — Н = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята. — P = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята.